

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/213/2022
Identifikačné číslo spisu: 3116222877
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:3116222877.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ G. Q., P. XXX, 2/ X. Q., P. XXX, proti žalovaným 1/ Premium Trading s.r.o., Bratislava, Karpatské námestie 7770/10A, IČO: 50248791, 2/ SAN & DRUM INVEST s.r.o., Bratislava, Dunajská 2304/4, IČO: 47660457, 3/ FALBIN s.r.o., Bratislava, Gajová 5, IČO: 46630449, žalovaní 2/ a 3/ zastúpení advokátkou JUDr. Janou Dráčovou, Bratislava, Čajakova 7, IČO: 31948901, o určenie neplatnosti zmluvy a iné, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 19Csp/145/2016, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 27CoCsp/56/2021 z 26. apríla 2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 28. mája 2021 č. k. 19Csp/145/2016-386 určil, že zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 11.3.2015 uzavretá medzi žalobcami 1/, 2/ a Finance4you, a.s., Sekurisova 16, Bratislava, IČO: 43 906 915 je neplatná (výrok I.), žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal (výrok II.), žalovaným 2/ a 3/ priznal nárok proti žalobcom 1/, 2/ na náhradu trov konania v rozsahu 50 % s tým, že o výške náhrady trov konania súd rozhodne samostatným uznesením (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie poukázal na to, že išlo o v poradí druhé rozhodnutie a po odvolacom konaní predmetom konania ostala žaloba žalobcov, ktorou žiadali určiť právnu skutočnosť. Súd prvej inštancie po vrátení veci odvolacím súdom oslovil NBS, odbor ochrany finančných spotrebiteľov na overenie správnosti výpočtu a výšky RPMN v predmetnej zmluve o spotrebiteľskom úvere. NBS uviedla, že RPMN je uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere správne vo výške 23,90 % v prípade, že sa do jej výpočtu nezahrnú náklady za služby podľa zmluvy o domácom servise, t. j. štyri mesačné splátky po 355,- eur splatné k 25. dňu v mesiaci s účinnosťou od apríla 2015. Ak sa však RPMN vypočíta aj po zohľadnení týchto nákladov za služby podľa zmluvy o domácom servise, správna výška RPMN podľa

výpočtu NBS predstavovala 27,85 %. Podľa prvoinštančného súdu z listín obsiahnutých v spise vyplývalo, že žalobcovia podpísali so spol. Finance4you, a. s. v jeden deň tri zmluvy, okrem úverovej zmluvy aj záložnú zmluvu na ich byt a zmluvu o poskytovaní domáceho servisu. Záložná zmluva a zmluva o poskytovaní domáceho servisu súviseli so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, ktorej predmetom bola hlavná služba, a to poskytnutie úveru. Súd prvej inštancie nebral do úvahy závery Slovenskej obchodnej inšpekcie z rozhodnutia v konaní P/0390/01/2012, a závery Krajského súdu v Banskej Bystrici v uznesení sp. zn. 43Co/73/2019 zo dňa 19. septembra 2019, na ktoré poukázali žalovaní (podľa ktorých bola zmluva o poskytovaní domáceho servisu samostatnou zmluvou), keďže mal na základe vykonaného dokazovania v tejto veci preukázané, že vzhľadom na okolnosti podpísania všetkých troch zmlúv žalobcami bolo v posudzovanom prípade uzavretie zmluvy o úvere podmienené uzavretím zmluvy o domácom servise. Žalobcovia sa v zmluve o domácom servise zaviazali uhradiť veriteľovi odmenu za služby poskytnuté touto zmluvou v sume 1.420 eur, pričom odmena zahŕňala v sebe okrem iného aj náklady na poplatok za vklad záložného práva do katastra nehnuteľností, o ktorého výške musel mať veriteľ vopred vedomosť, keďže jeho výška vyplýva z právneho predpisu. Uzavretie úverovej zmluvy bolo pritom podmienené uzavretím záložnej zmluvy.

1.2. S poukazom na všetky uvedené skutočnosti mal podľa súdu prvej inštancie veriteľ celú odmenu 1.420 eur podľa zmluvy o domácom servise zahrnúť do celkových nákladov na úver v zmysle § 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z. aj do výpočtu RPMN, no nespravil tak. Po zohľadnení nákladov tejto doplnkovej služby skutočná výška RPMN podľa výpočtu NBS bola 27,85 %, pričom v zmluve o spotrebiteľskom úvere bola RPMN uvedená v nesprávnej nižšej výške. Súd prvej inštancie znovu preskúmal, či dojednaná odplata za úver (zmluvný úrok, odplata a ostatné náklady spojené so spotrebiteľským úverom) presahuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty, pričom dospel k záveru, že skutočná výška ročnej percentuálnej miery nákladov (27,85%) prevýšila dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov (24,62 %). Z dôvodu, že dojednaná odplata za úver prevyšovala najvyššiu prípustnú výšku odplaty, bola zmluva o spotrebiteľskom úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka („nesmie prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu“) v celom rozsahu absolútne neplatná, pričom neplatnosť tejto podstatnej náležitosti sa vzťahovala na celú zmluvu o úvere.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 2/ a 3/ rozsudkom sp. zn. 27CoCsp/56/2021 z 26. apríla 2022 rozsudok súdu prvej inštancie v časti proti žalovanej 3/ potvrdil (výrok I.), v časti proti žalovanej 2/ zmenil tak, že žalobu voči nej zamietol (výrok II.), žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanej 3/ nepriznal (výrok III.) a žalovanej 2/ priznal proti žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov konania v rozsahu 50 %.

2.1. Odvolací súd poukázal na to, že odvolatelia učinili predmetom odvolacieho konania otázku preukázania podmienenosti a nutnosti uzavrieť zmluvu o poskytovaní domáceho servisu pre uzavretie zmluvy o spotrebiteľskom úvere a z toho plynúci následok zaradenia nákladov zo zmluvy o domácom servise do nákladov úveru a následného zistenia porušenia povoleného limitu odplaty. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie najmä skutkovým, v ktorom súd prvej inštancie svoj záver zdôvodnil poukazom na konzistentnosť tvrdení žalobcov 1/ a 2/ o tom, že uzavretie zmluvy o poskytovaní domáceho servisu bolo podmienkou poskytnutia úveru veriteľom napriek tomu, že o uvedenú službu záujem nemali, ktorú skutočnosť tvrdili už od začiatku konania, čo preukázateľne vyplývalo aj zo žaloby. Uvedené skutkové závery zároveň vyplývali aj z výpovedí oboch žalobcov na pojednávaní dňa 4.12.2018. Ako správne súd prvej inštancie uviedol, že žalovaní 2/, 3/ nenavrhlí vykonať dôkaz, ktorým by žalobcami tvrdené skutočnosti vyvrátili.

2.2. Odvolací súd poukázal na charakter služieb, ktoré boli predmetom zmluvy o poskytovaní domáceho servisu, a to ohodnotenie nehnuteľnosti, vypracovanie dokumentácie k úverovému prípadu, zabezpečenie úkonov v súvislosti s katastrálnym konaním, upozornenie klienta na prípadné nesplácanie úveru. Zmluva o poskytovaní domáceho servisu bola už podľa svojho obsahu zmluvou závislou od zmluvy o úvere, pretože spočívala v službách, ktoré sa nedajú poskytnúť oddelene od samotného úveru, a to všetko za osobitnú odmenu v celkovej výške 1.420 eur splatnej v štyroch splátkach po 355 eur. Uzavretím takejto zmluvy sa veriteľ snažil obísť ustanovenie § 9 ods. 10 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Záver súdu prvej inštancie, že dohodnuté náklady na doplnkovú službu poskytovanú na základe zmluvy o poskytovaní domáceho servisu spĺňajú podmienky pre ich zahrnutie

do celkových nákladov na úver v zmysle § 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z. bol podľa odvolacieho súdu správny. Odvolací súd zároveň poznamenal, že aj v prípade právneho posúdenia veci, ako vykonali žalované 2/ a 3/ v odvolaní a teda, že súd prvej inštancie mal vyhodnotiť tento právny úkon ako neplatnú zmluvu a potrebné plnenia z tejto zmluvy považovať za bezdôvodné obohatenie, a preto túto zmluvu nespájať so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, ktorá by navyšovala RPMN v úverovej zmluve, odvolací súd uviedol, že pri takom právnom posúdení by bolo potrebné pri výpočte hodnoty RPMN pracovať s iným predpokladom čerpaných úverových prostriedkov a namiesto 15.000 eur, pracovať len s reálne poukázanými finančnými prostriedkami v sume 14.644 eur, prípadne sumou zníženou o výšku osobitnej odmeny t. j. o sumu 1.420 eur, ktorá bola započítaná v prvých splátkach. V takom prípade by však výsledný údaj hodnoty RPMN bol rovnako iný ako v zmluve uvedený.

2.3. Námietku žalovaných 2/ a 3/, že súd prvej inštancie mal doplniť dokazovanie dôkladným výsluchom žalobcov aj bez jeho návrhu v zmysle § 295 CSP, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Podľa neho súd môže plniť dôkaznú povinnosť len namiesto spotrebiteľa a len, ak sú v jeho v prospech. Nerobí tak v prospech dodávateľa, v tomto prípade žalovanej 3/, ktorá navyše zastúpená advokátom je silnejšou stranou sporu, a preto nesie plnú zodpovednosť za splnenie dôkaznej povinnosti a dôkazného bremena. Bolo teda vecou žalovanej 3/ navrhnúť dokazovanie „dôkladným“ výsluchom žalobcov. Podľa odvolacieho súdu ďalej zo spisu vyplynulo, že súd prvej inštancie vykonal dôkaz stanoviskom NBS, ktoré obsahovalo výpočet RPMN a uvádzalo možnosť posúdenia odmeny za služby domáceho servisu ako súčasti celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom za preukázania okolností podľa § 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z. Stanovisko NBS zaslal súd prvej inštancie žalovaným 2/ a 3/ spolu so svojou žiadosťou adresovanou NBS, ktorú si výslovne žiadali žalované zaslať, spolu s poučením na možné vyjadrenia sa, čo aj žalované 2/ a 3/ aj vykonali písomným podaním zo dňa 29.1.2021. Vo vyjadrení o doplnenie dokazovania výsluchom žalobcov nežiadali, rovnako tak nevykonali na pojednávaní po vykonaní dôkazu týmto stanoviskom, naopak na pojednávaní výslovne uviedli, že návrhy na doplnenie dokazovania nemajú. Právo žalovaných vyjadriť sa k dôkazom a tiež k určeným skutkovým a právnym okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce pre výsledok konania, súd prvej inštancie zachoval, postupoval správne, v jeho postupe neboli zistené žiadne nedostatky.

2.4. Podľa odvolacieho súdu nebola dôvodná ani odvolacia námietka žalovaných spočívajúca v tvrdenom ustálení skutkového stavu týkajúceho sa spôsobu uzavretia zmlúv v predchádzajúcom prvoinštančom konaní. Otázka charakteru zmluvy o poskytovaní domáceho servisu (ako závislej, podmienenej a nútenej zmluvy) nebola pred vrátením veci súdu prvej inštancie predmetom posudzovania ani skutkového hodnotenia. Preto nebola dôvodná odvolacia námietka žalovaných o neočakávanej zmene posúdenia veci. Nedošlo k žiadnej zmene posúdenia a už vôbec nie neočakávanej vzhľadom na rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým zrušil predchádzajúci rozsudok súdu prvej inštancie, a vzhľadom na následný dôkaz stanoviskom NBS, o ktorom mali žalovaní už pred vyhlásením napadnutého rozsudku vedomosť, rovnako ako o tvrdeniach žalobcov v žalobe a v ich výpovedi k okolnostiam týkajúcim sa uzavretia zmluvy o poskytovaní domáceho servisu.

2.5. Vyjadrenie pôvodného veriteľa, ktoré žiadali žalované 2/ a 3/ vykonať ako dôkaz v odvolacom konaní, porušovalo podľa odvolacieho súdu pravidlo zákazu novôt. Predložené vyjadrenie bolo „nový dôkaz“, pre ktorého oprávnené uplatnenie v odvolacom konaní platia zákazy resp. obmedzenia definované v § 366 CSP. Z odvolania vyplývalo, že žalované nenamietali nedostatky podmienok konania, vylúčenia sudcu alebo vady konania. Nebola teda splnená výnimka zo zákazu uvádzania nových skutočností a dôkazov až v odvolaní podľa § 366 písm. a/, b/, c/. Žalované zároveň netvrdili, prečo túto novotu uplatňujú až v odvolacom konaní a prečo ju nemohli uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Vzhľadom na uvedené nebola splnená výnimka zo zákazu uvádzania nových skutočností a dôkazov podľa § 366 písm. d) CSP. Odvolací súd zároveň poukázal na rozpornosť odvolacích tvrdení žalovaných 2/ a 3/, ktoré na jednom mieste uviedli, že na domáci servis mal pôvodný veriteľ reálne náklady úhrady znaleckého dokazovania, správneho poplatku za konanie o vklade práva, spísanie návrhu, režijných nákladov, no na inom mieste uviedli, že služby domáceho servisu boli žalobcami riadne poskytnuté a oni ich aj zaplatili a to započítaním prvej splátky do poskytnutého úveru a následne v ďalších splátkach.

2.6. Odvolací súd záverom poukázal na to, že súd prvej inštancie neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere nezakladal na nesprávnom údaji alebo nepovolenej hodnote RPMN, ale na neprípustnej výške odplaty. V tejto súvislosti poukázal na odôvodnenie súdu prvej inštancie (bod 29), kde uviedol, že

civilnoprávna odplata v zmysle § 1 ods. 2 (správne ods. 1 - pozn. odvolacieho súdu) nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. a § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka nemôže byť nižšia než RPMN v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z. Spôsob výpočtu odplaty upravuje § 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. V prípade prepočtu jednorazového plnenia odmeny za služby domáceho servisu 1.420 eur podľa § 1 ods. 3 písm. b) bod 2 nariadenia /jednorazové plnenie v peniazoch sa vydeli sumou zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov a vynásobi sa číslom 100/ by predstavovala výška tejto odplaty v percentách 9,47 % ($1420/15000 \times 100$), v prípade prepočtu odplaty vo výške 2.221 eur, ktorá bola dojednaná v čl. II. zmluvy o spotrebiteľskom úvere ako jednorazové plnenie spotrebiteľa v peniazoch, podľa § 1 ods. 3 písm. b) bod 2 nariadenia by predstavovala výška tejto odplaty v percentách 14,81 % ($2221/15000 \times 100$), k tomu ročná úroková sadzba fixná 12,96 % (súd zároveň poukazuje na stanovisko NBS ohľadne nesprávnosti uvedenej úrokovej sadzby). Odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka dojednaná v danej veci potom spolu predstavuje 37,23 %, teda hodnotu, ktorá výrazne prevyšuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty (dvojnásobok RPMN 12,31 % t. j. 24,62 %). Preto bol správny záver súdu prvej inštancie, že došlo k porušeniu § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, pretože dojednaná odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov prevýšila najvyššiu prípustnú výšku odplaty stanovenú právnym predpisom, ktorá skutočnosť (rozpor so zákonom, § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka) má za následok neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 39 Občianskeho zákonníka).

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 3/ (ďalej aj „dovolateľka“), ktoré vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namieta v súvislosti s nepreskúmateľnosťou, prekvapivosťou a arbitrárnosťou napadnutého rozhodnutia. Dovolateľka považovala rozhodnutie súdu prvej inštancie za neočakávané, keďže nemohla až do jeho vyhlásenia predpokladať, že potrebuje navrhovať ďalšie dôkazy na tvrdenie o platnom a nepodmienenom uzavretí zmlúv, zistiť výšku skutočnej hodnoty doplnkových služieb, najmä keď boli žaloby o neplatnosť zmlúv o domácom servise a záložnej zmluvy zamietnuté. Podľa nej bola narušená zásada legitímneho očakávania, keď pôvodné hodnotenie platnosti zmluvy bolo od základov zmenené, hoci to nevyplývalo zo skoršieho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolateľka bola názoru, že pokiaľ odvolací súd mal za to, že skutkový stav ohľadne platnosti uzavretia zmlúv a slobodnej vôle žalobcov bol vyhodnotený nesprávne z hľadiska hospodárnosti mal rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť a nemal pristúpiť k jeho rušeniu len pre nedostatočne prepočítané RPMN. Nesprávny procesný postup dovolateľka namietala aj v procese dokazovania najmä vo vzťahu k nepripusteniu novôt v odvolacom konaní. Namietala, že nemohla dôkaz - vyjadrenie pôvodného veriteľa predložiť skôr, pretože tento dôkaz skôr neexistoval a dostal sa do jej možnosti až potom, čo bolo vydané rozhodnutie súdu prvej inštancie. Uviedla, že dôvody novôt riadne vysvetlila. Zároveň namietala aj zohľadnenie dôkazu (stanovisko NBS k výpočtu RPMN), na ktorom súdy nižšej inštancie postavili tvrdenie o neplatnosti zmluvy. Tento dôkaz považovala za neurčujúci a poukázala na to, že aj samotná NBS upozornila súd, že z jej strany nešlo o záväzné stanovisko. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľka videla aj pri nevykonaní navrhovaných dôkazov (závery Slovenskej obchodnej inšpekcie, rozhodnutia súdov), ktoré odvolací súd nezohľadnil z hľadiska posúdenia podstatných okolností, ktoré vyhodnotil inak, pričom s dôvodmi opačného hodnotenia ani s dôvodmi ich nesprávnosti sa nevysporiadal. Týmto bola podľa dovolateľky spochybnená zásada legitímneho očakávania, keď strany poznajú postup štátnych orgánov v podobnej veci, ale nemajú možnosť konfrontovať závery a odlišnosti. Nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia namietala v súvislosti s nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Najmä v súvislosti s odôvodnením odvolacieho súdu v časti konštatovanej rozpornosti tvrdení žalovaných v odvolaní (bod 14 napadnutého rozhodnutia). Žalovaná 3/ mala tiež za to, že ak súd prvej inštancie tvrdil previazanosť a podmienenosť domáceho servisu, mal aspoň odvolací súd vyhodnotiť úvahou, ak nepripustil novoty, koľko z odmeny za domáci servis predstavujú skutočné náklady doplnkových služieb nad rámec služieb poskytovaných spolu s úverom zo zákona a koľko bol zisk poskytovateľa, ktorý jediný pri správnom vyhodnutí podmienenosti mohol byť podľa dovolateľa zaradený do výpočtu RPMN, čo by malo za následok, že pri výpočte RPMN by pri reálnom vyčíslení rozdielu vôbec nemuselo dôjsť ku konštatovaniu porušenia § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Zmätočnosť dovolateľka videla aj v tvrdení odvolacieho súdu, že neplatnosť nie je založená na nepovolenej hodnote

RPMN, ale na neprípustnej výške odplaty. Bola názoru, že na to, aby sa dala odplata verifikovať, by mali súde od jednoduchého vyčíslenia so zarátaním celej sumy odplaty za domáci servis minimálne odrátať aj náklady poskytovateľa úveru, ktoré reálne odplatu znižujú a ktoré neboli pri kontrole RPMN odrátané. Súde v základnom konaní však žiadne zníženie odplaty neaplikovali. Najvyššia odplata nebola podľa dovolateľky kvantifikovaná správne a v celkových súvislostiach, hoci sa o ňu napadnuté rozhodnutie o neplatnosti opieralo.

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná 3/ videla pri riešení otázky neplatnosti spotrebiteľskej zmluvy. Dovolateľka mala za to, že sa odvolací súd odklonil od znenia zákona a vykonávacích predpisov a tým dospel k nesprávnym právnym záverom. Súde nižšej inštancie v rozpore s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka vytvorili neprípustné zúženie znenia zákona a tým sudcovskú normotvorbu, keď dôvodili neplatnosť právneho úkonu priamym rozporom s ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Svoje odôvodnenie neplatnosti nepostavili na odôvodnení ako rozpor s ustanovením o najvyššej prípustnej výške odplaty svojim účelom alebo obsahom odporuje zákonu, ale na tom, že odplata je v rozpore s § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Zároveň tým, že súde aspoň nedopočítali reálne náklady doplnkových služieb dospel aj k nesprávnym záverom o výške odplaty. Podľa dovolateľky súde v základnom konaní nehodnotili charakter doplnkových služieb vo vzťahu k definícii odplaty a účelu, ktorý ma splňať, ale bez ďalšieho zaradili celú odmenu zo zmluvy o domácom servise ako odmenu, ktorá navyšuje poplatky a súvisí s úverom. Dovolateľka zdôraznila, že doplnkové služby dohodnuté v zmluve o domácom servise sú nad rámec definície odplaty, ktorej obsah je uvedený v § 1 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. a súde nižšej inštancie postupovali nesprávne, keď služby domáceho servisu zaradili do poplatkov za úver.

3.3. Žalovaná 3/ navrhla dovolaciemu súdu zmeniť napadnutý rozsudok tak, že žalobu voči nej zamietne a prizná jej náhradu trov konania v rozsahu 100 %, alternatívne zruší rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vráti na nové konanie.

4. Žalobcovia 1/ a 2/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle §

419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

11. V danom prípade dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Inak povedané z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14. Z obsahu dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom vyplynulo (bod 3.1.), že žalobkyňa namietala nedostatok odôvodnenia, arbitrárnosť a prekvapivosť napadnutého rozhodnutia, ako aj nevykonanie navrhnutého dôkazu.

15. Dovolací súd v súvislosti s námietkou nedostatkov v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia vo všeobecnosti konštatuje, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich kompletizujúcu jednotu. Rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. V posudzovanom prípade pritom obsah spisu nedáva

podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súdny nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myslienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Zreteľne uviedol, že nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od záverov súdu prvej inštancie preto, že odvolacia argumentácia žalovanej 3/ nebola opodstatnená a tiež neboli zistené žiadne nedostatky v postupe prvoinštančného súdu, na ktoré by bol odvolací súd povinný ex offio prihliadnúť. Súdny oboch inštancií dospeli k zhodnému záveru, že uzavretie zmluvy o poskytovaní domáceho servisu bolo podmienkou poskytnutia úveru zo strany veriteľa žalobcom napriek tomu, že o uvedenú službu záujem nemali. Zmluva o poskytovaní domáceho servisu je už podľa svojho obsahu zmluvou závislou od zmluvy o úvere, pretože spočíva v službách, ktoré sa nedajú poskytnúť oddelene od samotného úveru, a to všetko za osobitnú odmenu. Uzavretím takejto zmluvy sa veriteľ snažil obísť ustanovenie § 9 ods. 10 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého sa veriteľovi zakazuje požadovať od spotrebiteľa úhradu poplatkov, náhradu nákladov alebo inú odplatu za vedenie, evidenciu alebo správu spotrebiteľského úveru alebo účtu alebo zrušenie účtu, na ktorom je vedený spotrebiteľský úver a ktorého zriadenie alebo vedenie je podmienkou poskytnutia spotrebiteľského úveru alebo poskytnutia spotrebiteľského úveru za ponúkaných podmienok tým, že časť odplaty za poskytnutie úveru „skrýva“ do osobitnej zmluvy. Záver súdu prvej inštancie, že dohodnuté náklady na doplnkovú službu poskytovanú na základe zmluvy o poskytovaní domáceho servisu spĺňajú podmienky pre ich zahrnutie do celkových nákladov na úver v zmysle § 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z., odvolací súd považoval za správny. Oba súdy sa preto zhodli na tom, že: „Z dôvodu dojednania odplaty za úver prevyšujúcej najvyššiu prípustnú výšku odplaty (v zmysle nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.), je zmluva o spotrebiteľskom úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v celom rozsahu absolútne neplatná. Dispozícia právnej normy zakotvenej v ustanovení § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka je vymedzená zákazom, konkrétne použitím slov „nesmie prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu,“ z čoho vyplýva, že ak odplata podľa zmluvy prevyšuje najvyššiu prípustnú odplatu, je zmluva v rozpore s týmto zákazom v zákonom ustanovení, čo má za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Odplata za úver patrí medzi podstatné náležitosti úverovej zmluvy a túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu zmluvy. Neplatnosť tejto podstatnej náležitosti sa tak vzťahuje na celú zmluvu o úvere. Prvoinštančný súd zdôraznil, že § 11 ods. 1 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z., v zmysle ktorého sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov v prípade, ak ročná percentuálna miera nákladov spotrebiteľského úveru prekračuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty stanovenej podľa osobitných predpisov bol do zákona č. 129/2010 Z. z. vložený až zákonom č. 438/2015 Z. z. účinným od 23.12.2015, teda po uzavretí predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a preto toto ustanovenie nemožno použiť na predmetnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere.“ Odvolací súd k tomu doplnil, že: „... aktuálne účinné znenie § 9 ods. 19 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch taktiež spomína neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka (ak je zmluva o spotrebiteľskom úvere neplatná z dôvodu podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka a podľa osobitných predpisov /napríklad § 1 a 1a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z./ a spotrebiteľovi vznikne povinnosť vydať poskytnuté finančné plnenie a osoba v neplatnej zmluve o spotrebiteľskom úvere označená ako veriteľ je povinná umožniť spotrebiteľovi uhradiť len skutočne poskytnuté finančné plnenie v splátkach a lehote, ktorá však nesmie byť kratšia ako lehota, v ktorej by mal spotrebiteľ vrátiť finančné plnenie, ak by neexistoval dôvod neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ak sa nedohodnú inak; tým nie je dotknuté právo spotrebiteľa vrátiť poskytnuté finančné plnenie naraz).“ Záverom odvolací súd zdôraznil, že: „... súd prvej inštancie neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere nezakladal na nesprávnom údaji alebo nepovolenej hodnote RPMN, ale na neprípustnej výške odplaty. ... je definovaná na základe splnomocňovacieho ustanovenia § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v § 1 a 1a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. a subsumuje akékoľvek náklady spojené s poskytnutím peňažných prostriedkov spotrebiteľom. ... poňatiu odplaty preto jednoznačne zodpovedá i v danej veci zistená

odmena za poskytovanie domáceho servisu vo výške 1.420 eur, ktoré činnosti sú podľa svojho obsahu viazané na hlavnú úverovú službu a sú od nej závislé, a zároveň, ako bolo preukázané, boli aj podmienkou poskytnutia spotrebiteľského úveru. ... v prípade prepočtu jednorazového plnenia odmeny za služby domáceho servisu 1.420 eur podľa § 1 ods. 3 písm. b) bod 2 nariadenia /jednorazové plnenie v peniazoch sa vydeli sumou zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov a vynásobí sa číslom 100/ by predstavovala výška tejto odplaty v percentách 9,47 % (1420/15000x100), v prípade prepočtu odplaty vo výške 2.221 eur, ktorá bola dojednaná v čl. II. zmluvy o spotrebiteľskom úvere ako jednorazové plnenie spotrebiteľa v peniazoch, podľa § 1 ods. 3 písm. b) bod 2 nariadenia by predstavovala výška tejto odplaty v percentách 14,81 % (2221/15000x100), k tomu ročná úroková sadzba fixná 12,96 % (súd zároveň poukazuje na stanovisko NBS ohľadne nesprávnosti uvedenej úrokovej sadzby). Odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka dojednaná v danej veci potom spolu predstavuje 37,23 %, teda hodnotu, ktorá výrazne prevyšuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty (dvojnásobok RPMN 12,31 % t. j. 24,62 %). Preto bol správny záver súdu prvej inštancie, že došlo k porušeniu § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, pretože dojednaná odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov prevýšila najvyššiu prípustnú výšku odplaty stanovenú právnym predpisom, ktorá skutočnosť (rozpor so zákonom, § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka) má za následok neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 39 Občianskeho zákonníka)." (pozri bod 30 odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu a body 15, 16, 17, 18 a 19 dôvodov rozsudku súdu odvolacieho). Dovolací súd zároveň poukazuje, že odôvodnenie rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Inými slovami, zo strany súdov nižšej inštancie sa jednalo o postup v súlade so zákonom a postup, pri ktorom nedošlo k vybočeniu zo zákonných či ústavnoprávnych medzí, preto boli námietky dovolateľky vo vzťahu k dôvodom rozsudku odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie irelevantné.

16. Ani skutočnosť, že dovolateľka so závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí, v danom prípade s názorom oboch nižších súdov o porušení § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka zo strany veriteľa žalobcov, pretože pri verifikovaní najvyššej prípustnej odplaty, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať, neboli súdom z odplaty za doplnkovú službu - domáci servis odrátané náklady poskytovateľa úveru s ňou spojené, ktoré odplatu reálne znižujú, nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, resp. s jej právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

17. K námietke dovolateľky o prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že súdy oboch inštancií dospeli vo vzťahu k žalobou uplatnenému určaniu (neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere) k rovnakému záveru, pričom ho posudzovali podľa tých istých ustanovení Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie odvolacieho súdu tak nemohlo byť pre dovolateľku prekvapivé, keďže odvolací súd založil svoje rozhodnutie vo veci na rovnakých právnych záveroch ako súd prvej inštancie vo svojom druhom rozhodnutí (práve ktoré rozhodnutie bolo predmetom prieskumu odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie), vychádzajúc pritom zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, keď dovolateľka mala možnosť k nim vyjadriť svoje stanovisko, čo aj učinila prostredníctvom podaného odvolania. Na postup odvolacieho súdu v zmysle § 382 CSP, ktorého zmyslom je predchádzať tzv. prekvapivým rozhodnutiam súdov, tak nebol v danom prípade žiaden dôvod.

18. Najvyšší súd nezistil ani opodstatnenosť tvrdenia dovolateľky o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojevôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Odôvodnenie napadnutého rozsudku dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami

sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru o správnom odvolaní napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv.

19. Dovolateľka namieta i nevykonanie ňou predloženého dôkazu v odvolacom konaní (vyjadrenie pôvodného veriteľa), nevykonanie ktorého dokazovania odvolací súd odôvodňoval tým, že žalované netvrdili, prečo túto novotu uplatňujú až v odvolacom konaní a prečo ju nemohli uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Vzhľadom na uvedené nebola splnená výnimka zo zákazu uvádzania nových skutočností a dôkazov podľa § 366 písm. d) CSP.

20. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (§ 154 CSP). V sporovom konaní sa uplatňuje zásada koncentrácie konania, ktorá znamená, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany sú koncentrované vo fáze konania pred súdom prvej inštancie, ktoré s odvolacím konaním predstavuje jeden celok. V materiálnom zmysle zákonná koncentrácia konania znamená, že vyhlásenie dokazovania za skončené pred súdom prvej inštancie predstavuje moment v dokazovaní, po ktorom už na účely ďalšieho čiže odvolacieho konania nebudú v zásade nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany prípustné. Zákonná koncentrácia konania je totožná s princípom neúplnej apelácie, ktorý platí pre odvolacie sporové konanie.

21. Na druhej strane, odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP). Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené reštriktívne ako výnimka z pravidiel, že v odvolacom konaní spravidla nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie (I. ÚS 10/2017). Zároveň z povahy predmetných ustanovení vyplýva, že ak odvolateľ v odvolaní vymedzí odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), e) až h) CSP, právo na uvedenie prípadných novôt bude podmienené nezavinením doterajšieho nepoužitia týchto skutočností a dôkazov. Bude teda úlohou odvolateľa v odvolaní a protistrany vo vyjadrení k odvolaniu dokázať, že nové prostriedky procesného útoku a nové prostriedky procesnej obrany, ktoré uvádzajú „až teraz“, nemohli v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny. Ak tento predpoklad úspešne nespĺňa, na novoty nebude môcť odvolací súd prihliadnuť.

22. Dovolateľka síce tvrdila, že v okolnostiach posudzovanej veci bola splnená podmienka uvedená v ustanovení § 366 písm. d) CSP (novoty možno v odvolaní použiť len vtedy, ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie), čo odôvodňovala až v dovolacom konaní tým, že predmetné vyjadrenie je z obdobia odvolacieho konania, ktorý argument dovolateľka predostrela až v dovolaní, navyše návrh na vykonanie predloženého listinného dôkazu až v odvolacom konaní (ako prílohu k odvolaniu) v odvolaní neodôvodnila.

23. Dovolací súd pritom pripomína, že civilné sporové konanie je ovládané prejednávajúcou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňu nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednávajúcej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha (I. ÚS 24/2019).

24. V civilnom sporovom konaní je ale súd limitovaný práve skutkovými tvrdeniami strán sporu, ktoré sú podkladom pre určenie predmetu dokazovania. Práve preto treba súdu oznámiť, ktorá konkrétna skutočnosť (tvrdenie) má byť predmetom dôkazu. Otázka, či si strana splnila povinnosť návrh na vykonanie dôkazu riadne odôvodniť, je vecou úvahy súdu vykonávajúceho dokazovanie, túto úvahu

môže dovolací súd spochybníť len vtedy, ak je zjavne neprimeraná alebo nedostatočne odôvodnená. V tejto súvislosti je potrebné tiež zdôrazniť, že neprichádza do úvahy, aby predložené listiny nahradili podstatné skutkové tvrdenia sporových strán. Procesná aktivita a zodpovednosť strán by tým bola popretá a prenesená na súd.

25. S ohľadom na prezentované interpretačné východiská bolo prvoradou povinnosťou dovolateľky v postavení odvolateľky [v prípade odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f), h) a g) CSP v spojení s možným pripustením prípadných novôt] návrh na vykonanie listinného dôkazu predloženého až v odvolacom konaní riadne odôvodniť a následne relevantne tvrdiť a preukázať, že tento dôkaz nemohla bez svojej viny uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Keďže takáto argumentácia v odvolaní absentovala, je namieste záver, že predmetný dôkaz nemá charakter novoty v odvolacom konaní špecifikovanej v § 366 CSP, a preto nebolo možné na neho v odvolacom konaní prihliadať.

26. Najvyšší súd tiež zdôrazňuje, že z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ riadne (t. j. i včas) uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, pretože ju dovolateľ riadne nepoužil. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

27. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelým (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalobkyňa dovoláciu námietku nenariadenie znaleckého dokazovania neuplatnila v odvolacom konaní - hoci jej bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a *contrario*), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

28. Žalovaná 3/ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj nesprávnym a neúplným zistením skutkového stavu odmietnutím záverov Slovenskej obchodnej inšpekcie, rozhodnutí súdov v iných konaniach, ktoré odvolací súd nezohľadnil z hľadiska posúdenia podstatných okolností, a ktoré vyhodnotil inak, pričom s dôvodmi opačného hodnotenia ani s dôvodmi ich nesprávnosti sa nevysporiadal. Naopak namietala zohľadnenie dôkazu (stanoviska NBS k výpočtu RPMN), na ktorom súdy nižšej inštancie postavili tvrdenie o neplatnosti zmluvy, ktorý dôkaz považovala za neurčujúci, keďže aj samotná NBS upozornila súd, že z jej strany nešlo o záväzné stanovisko.

29. V súvislosti s námietkou žalovanej týkajúcej sa nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov súdom, túto bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu (v tejto súvislosti dovolací súd upriamuje aj na bod 11. odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom odvolací súd vysvetľuje, prečo považuje dokazovanie vykonané prvoinštančným súdom súladné s procesným právom a rovnako na bod) a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná

neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

30. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442).

31. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

32. I keď právna úprava ukladá stranám konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, súd nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie toho, či sa vyhovie návrhu a vykonanie dokazovania a ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu. Najvyšší súd to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a v rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu zmätočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (strany sporu). V rozhodnutí, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 125/1999, najvyšší súd vysvetlil, že ak súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Nová právna úprava na samej podstate týchto skorších právnych záverov najvyššieho súdu nič nezmenila.

33. K námietke odmietnutia záverov v rozhodnutiach iných súdov nižšej inštancie dovolací súd navzdory legitímnej požiadavke na jednotu rozhodovania súdov v identických prípadoch právny poriadok nepozná pravidlo viazanosti senátu odvolacieho súdu právnym názorom vysloveným iným senátom toho istého súdu. Zjednocovanie rozchádzajúcej sa rozhodovacej praxe súdov bolo rekonštrukciou procesného práva zverené len dovolaciemu súdu (inštitút veľkého senátu). I napriek tomu si najvyšší súd uvedomuje, že „princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal.“ (nález ústavného súdu z 25. júna 2019 sp. zn. III. ÚS 275/2018).

34. I keď dovolateľ dôvodí odlišným rozhodnutím súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v označenej „identickéj veci“ (s ktorou námietkou sa ale súd prvej inštancie v bode 26. dôvodoch svojho rozsudku vysporiadal, a v ktorých dôvodoch tiež vysvetlil, prečo nebral do úvahy závery Slovenskej obchodnej

inšpekcie z rozhodnutia v tomto inom konaní), je potrebné si ako prvé uvedomiť, že rozdielnosť rozhodovania v zdanlivo identických prípadoch môže mať i svoj dôvod a bez poznania konkrétnych skutkových okolností oboch (resp. aj viacerých) porovnávaných prípadov nemožno prijať ani záver, že o identické prípady (skutkovo aj právne) naozaj ide.

35. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu nedisponuje zmätočnosťou vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP, a teda prípustnosť dovolania žalovanej 3/ z tohto ustanovenia nemožno vyvodiť.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

36. Žalovaná 3/ podala dovolanie tiež podľa § 421 písm. a) CSP, v rámci ktorého namietala, že odvolací súd sa odklonil od znenia zákona a vykonávacích predpisov a tým dospel k nesprávnym právnym záverom a nižšie súdy v rozpore s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka vytvorili neprípustné zúženie znenia zákona a tým sudcovskú normotvorbu, keď dôvodili neplatnosť právneho úkonu priamym rozporom s ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka a svoje odôvodnenie neplatnosti nepostavili na odôvodnení ako rozpor s ustanovením o najvyššej prípustnej výške odplaty svojim účelom alebo obsahom odporujúcej zákonu, ale na tom, že odplata je v rozpore s § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

37. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

38. V danom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pre ktorú je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“.

39. Do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu patria i rozhodnutia ústavného súdu, a Európskeho súdu pre ľudské práva. Pokiaľ sa riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

40. Žalovaná (kvalifikovane právne zastúpená, pozn.) v súvislosti s ňou namietanými názormi odvolacieho súdu (pozri bod 3.1) explicitne neuviedla žiadne dovolacie rozhodnutie predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť.

41. Dovolaateľka v podstate „odklon“ vyriešenia právnej otázky absolútnej neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako i rozhodnutie súdu prvej inštancie) nezakladá na odklone od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“, ale od

zákona, čím v podstate namieta púhe nesprávne právne posúdenie veci nižšími súdmi, t. j. len polemizuje s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňuje správnosť jeho rozhodnutia a kritizuje prístup odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci. V tomto ohľade z obsahu podaného dovolania nevyplýva vymedzenie právnej otázky, ktorú odvolací súd vo svojom rozhodnutí nesprávne právne posúdil, ani konkretizácia predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, a teda či sa mal odvolací súd pri riešení vymedzenej právnej otázky odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (písm. a)) s poukazom na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, či je naopak vymedzená právna otázka rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne (písm. c)) s poukazom na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu alebo uvedenie, že vymedzená právna otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená (písm. b)). Túto otázku sa z obsahu dovolania nedá jednoznačne ani vyvodiť.

42. Najvyšší súd si pritom je vedomý, že pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku (§ 432 CSP), je potrebné, aby sa pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku (pozri I. ÚS 336/2019). Úlohou najvyššieho súdu ale nie je „hádať“, čo dovolateľ povedal. V danej súvislosti dovolací súd zdôrazňuje, že práve povinné zastúpenie advokátom má garantovať bezchybnosť podaných dovolaní a dovolanie má byť vizitkou odbornosti každého advokáta. Snaha advokátov by mala smerovať k tomu, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť. Advokát týmto vymedzením začína svoj dialóg s najvyšším súdom ako najvyššou súdnou autoritou, a preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho posúdenia spornej právnej otázky.

43. Oba nižšie súdy sa pritom zreteľne vyjadrili, že z dôvodu dojednania odplaty za úver prevyšujúcej najvyššiu prípustnú výšku odplaty (v zmysle nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.), je zmluva o spotrebiteľskom úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v celom rozsahu absolútne neplatná, keďže dispozícia právnej normy zakotvenej v ustanovení § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka je vymedzená zákazom, konkrétne použitím slov „nesmie prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu,“ z čoho vyplýva, že ak odplata podľa zmluvy prevyšuje najvyššiu prípustnú odplatu, je zmluva v rozpore s týmto zákazom v zákonom ustanovení, čo má za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Odplata za úver patrí medzi podstatné náležitosti úverovej zmluvy a túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu zmluvy. Neplatnosť tejto podstatnej náležitosti sa tak vzťahuje na celú zmluvu o úvere. Prvoinštančný súd nadôvažok zdôraznil, že § 11 ods. 1 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z., v zmysle ktorého sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov v prípade, ak ročná percentuálna miera nákladov spotrebiteľského úveru prekračuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty stanovenej podľa osobitných predpisov bol do zákona č. 129/2010 Z. z. vložený až zákonom č. 438/2015 Z. z. účinným od 23.12.2015, teda po uzavretí predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a preto toto ustanovenie nemožno použiť na predmetnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Z uvedeného potom vyplýva, že súdy zrozumiteľným spôsobom subsumovali zistený skutkový stav pod použitú normu hmotného práva, a na základe toho dospeli k záveru, či právo priznajú alebo nepriznajú.

44. Pritom i tu platí uvedené v bode 26. tohto rozhodnutia.

45. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

46. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že na podklade dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum s následkom jeho odmietnutia podľa § 447 písm. f) CSP a dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f) CSP odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

47. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.